

НАПРЯМ 10. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-112>

ЦИФРОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ТА «ЦИФРОВІЗАЦІЯ»: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ

Терела Максим Анатолійович,

*аспірант кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Необхідність практичного спрямування будь-яких загальних концепцій не відмінняє потреби у їх теоретичному осмисленні та з'ясуванні основних ознак та специфічних характеристик. Загальні тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства формують новий кластер категорій, якими усі учасники суспільних відносин, а особливо ті, які безпосередньо відповідальні за формування нових напрямів розвитку держави, оперують у процесі своєї діяльності. Значення ж та зміст таких категорій може видозмінюватися залежно від контексту їх використання та стадії практичного впровадження, тому з'ясування суті понять «цифрова політика держави» та «цифровізація» є необхідним для уніфікації підходів та формування відповідних теоретичних висновків.

Термін «цифрова політика держави» в нормативному аспекті порізному закріплений на рівні низки нормативно-правових актів. Зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67–р було затверджено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, якою передбачає «здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій» [1]. Не зважаючи на те, що дана Концепція переважно оперує понятійно-категоріальним апаратом, який дотичний до економічних процесів та їх вдосконалення (наприклад, Концепцією передбачено, що «Розвиток

цифрової економіки України полягає у створенні ринкових стимулів, мотивацій, попиту та формуванні потреб щодо використання цифрових технологій, продуктів та послуг серед українських секторів промисловості, сфер життєдіяльності, бізнесу та суспільства для їх ефективності, конкурентоздатності та національного розвитку, зростання обсягів виробництва високотехнологічної продукції та благополуччя населення», з аналізу змісту зрозуміло, що цифровізація економіки впливає безпосередньо на решту сфер суспільного життя.

На сьогодні єдиного визначення цифрової політики держави і законодавстві не міститься, хоча зазначена вище Концепція містить перелік принципів цифровізації, які, на наш погляд, є загальними та не обмежуються економічною сферою суспільного життя. Концепцією закріплені такі принципи, як рівний доступ до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій; створення переваг у різноманітних сферах повсякденного життя; здійснення цифровізації через механізм економічного зростання шляхом підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоздатності від використання цифрових технологій; сприяння розвитку інформаційного суспільства та засобів масової інформації; орієнтація на міжнародне, європейське та регіональне співробітництво з метою інтеграції України до ЄС, виходу на європейський і світовий ринок; визнання стандартизації основою цифровізації, одним з головних чинників її успішної реалізації; супроводження цифровізації підвищенням рівня довіри і безпеки; визнання цифровізації як об'єкту фокусного та комплексного державного управління [1].

Варто піддати критичному аналізу перелічені основи цифрового розвитку, оскільки в даному випадку в межах зазначеного нормативно-правового акту цифровізація визнається як загальна категорія по відношенню до державної політики, оскільки лише одним з принципів визнано необхідність у фокусному та комплексному державному управлінні. На нашу думку, з позицій системно-структурного підходу, поняття державного управління в даному випадку повинно виступати у ролі об'єднуючого та узагальнюючого фактору по відношенню до будь-яких інструментів трансформації суспільних відносин, в тому числі і цифровізації. Із позиції даної Концепції Урядом фактично прирівняно значення поняття «цифрової економіки» до сутності та ролі цифровізації загалом, а цифрова політика держави стала за значенням цифровізацією економіки.

Цифровізація також по-різному тлумачиться науковцями різних галузей знань. Наприклад, Приходко Л. Ф. зазначає, що цифровізацію в широкому значенні трактують як глобальну тенденцію, складний,

довгостроковий і багатофакторний процес суспільного розвитку, що базується на перетворенні інформації у цифровий формат, переході від аналогової парадигми до цифрової, і спрямований на вдосконалення життєдіяльності людини, суспільства, держави, підвищення ефективності економіки та покращення якості життя [2]. Також дослідниця узагальнює, що цифровізація, на відміну від інформатизації, вирішує ширший обсяг завдань, відображає вищий рівень технічного розвитку і потребує використання більш складних технологій для отримання високоякісних і стабільних результатів. До технологій із таким потенціалом включають: Інтернет речей, штучний інтелект, технологію блокчейн, Великі дані, хмарні обчислення, цифрові платформи [2].

Слід визнати доречним підхід Теличко О. А., Рекун В. А., які розглядають цифровізацію, як фактор, що впливає на систему права і спричиняє її трансформації. Зокрема науковці вважають, що збільшилася суспільна потреба в цифровізації державного управління на основі формування алгоритмів державних рішень як на державному, так і на регіональному рівні, а у разі цифровізації сферу права слід оцінювати як основу для виникнення сучасної форми взаємовідносин державної влади і громадянського суспільства відповідно до моральних принципів управління суспільним життям [3, с. 211]. Тобто, можна прийти до висновку, що дані автори розрізняють поняття «цифровізація» та «цифрова політика держави».

Варто підсумувати, що складність розрізнення та порівняння даних понять полягає саме у невизначених межах їх тлумачення та реалізації у суспільному житті. Однозначно можна стверджувати, що не варто ототожнювати цифровізацію виключно з рівнем економічного розвитку держави. Цифровізація як загальна тенденція, напрямок змін у всезагальній організації суспільних відносин впливає на формування цифрової політики держави, в той же час, цифрова політика держави є нормативною, організаційною, функціональною та структурно упорядкованою основою для впровадження інструментів цифровізації.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67–р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>
2. Приходько Л. Ф. Концептуалізація поняття «цифровізація» : Матеріали Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек». 2023. *Національна бібліотека України імені*

В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1745> (дата звернення: 12.07.2024).

3. Теличко О. А., Рекун В. А. Розвиток правової системи у цифрову епоху. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. 2022. С. 209–212. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-113>

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТА САМОВІДТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ

Єлхін Олексій Володимирович

*аспірант кафедри криміналістики, детективної
та оперативно-розшукової діяльності*

*Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Аналізуючи особливості використання доходів, сформованих за результатами злочинної діяльності для самовідтворення та забезпечення функціонування організованих злочинних угруповань слушно зауважити, що у наукових джерелах останні аналізуються крізь призму різних методологічних підходів від чисто кримінологічного до соціально-психологічного та культурологічного. У той же час, необхідно відзначити, що сучасні організовані злочинні угруповання перестали бути маргіналізованими структурами, а у своїй діяльності доволі часто використовують моделі та принципи організації роботи, котрі характерні для економічних структур. Відповідно, можна відзначити, що й використання доходів, які отримані за результатами злочинної діяльності відбувається за напрямками, які характерні для відповідних типів суб'єктів господарської діяльності.

Так, розпочинаючи безпосередній аналіз, перш за все слушно звернути увагу на використання таких доходів для покриття *поточних та операційних витрат*, злочинних угруповань або конкретних їх учасників. Необхідно відзначити, що у даному контексті, послуговуючись методологічним підходами, сформованими у межах економічної науки під операційними витратами необхідно розуміти витрати, які пов'язані із забезпечення стійкого функціонування відповідного організованого злочинного угруповання та здійснення ним конкретної форми базової злочинної діяльності. До таких операційних